

De schrijft-club

Pakweg anderhalf miljoen amateurschrijvers kent Nederland, die niets liever willen dan doorbreken. Mogelijk dat een masterclass kan helpen.

tekst CHARLOTTE VAN DRIMMELEN
illustraties PAUL FAASSEN

IN NEDERLAND WORDT SCHRIJVEN vaak gezien als een roeping, niet als een vak dat je kunt leren. Uitgevers zijn meestal niet onder de indruk van onbekende auteurs die trots een schrijfcertificaat laten zien. Bij het schrijven van een boek draait alles tenslotte om talent. Ook literair agent Paul Sebes weet dat, toch gelooft hij in het trainen van technieken. Hij selecteerde vijf potentiële debutanten voor een driedaagse masterclass schrijven in Spanje. Zij vertrokken begin oktober

en betaalden 1.595 euro (exclusief reisen en verblijfskosten). Wat moeten we ons voorstellen bij een masterclass romanschrijven? Wie mogen er mee? En ligt hun werk binnenkort in de boekhandel?

B&B

Op het vliegveld van Malaga pakten Bob, Joyce, Mirjam, Annie en Frank hun bagage van de band. Niet lang daarna zet een chauffeur hen af bij bed and breakfast El Molino, verschoolen in de groene heuvels van Andalusië. Daar worden ze verwelkomd door de literair agenten Paul Sebes (47) en Willem Bisseling (30). Iedereen neemt plaats aan een tafel vol tapas en witte wijn en even later wordt er afgetrapt. Bob (71) was docent Duits op een middelbare school. Zijn inspiratiebronnen zijn Franz Kafka en Herta Müller. Net als deze beroemde auteurs schrijft Bob over de bureaucratie die

greep krijgt op het individu. Zijn vrouw, Hilda Schalck, is na de masterclass van 2010 gedebuterd bij uitgeverij De Geus. Ze won onlangs de Debutprijs van Boek.be. Bob wil nu ook doorpakken en zijn psychologische roman op korte termijn afmaken. Mirjam (47) leest veel Nederlandse en buitenlandse literatuur. Ze schreef een rudimentaire opzet voor een semi-autobiografisch boek over het leven van haar Hongaarse moeder en haar Indische vader. 'Ik stuurde mijn verhaal naar Paul en die zag er iets in.' Frank (48) werkt in de farmaceutische industrie. Sinds vijf jaar is hij bezig met een boek over een nog niet bestaande wereld waarin de mens op een bepaalde manier geëvolueerd is. Frank hoopt ooit in het rijtje genoemd te worden van Ayn Rand, Michel Houellebecq en Daniel Quinn. Joyce (48) werkt aan een historische roman over de verovering en het ver- →

lies van Formosa, het huidige Taiwan. Daarnaast schrijft ze een boek over een schokkend familiegeheim dat aan het licht komt. Joyce: 'Paul vroeg of ik mee wilde naar deze masterclass, omdat hij mijn manuscript goed vond. Een vriend van mij, die het boekenvak kent, zei: 'Als Paul Sebes iets in je ziet dan heb je het eigenlijk al gemaakt!' Ik hoop echt dat hij gelijk heeft.'

De Vlaamse Annie (66) kwam in contact met Sebes via haar dochter, die met hem is bevriend. Annie werkt aan een liefdesverhaal dat zich afspeelt in België en China. 'Hij was optimistisch over mijn manuscript, maar zei dat er nog veel te verbeteren viel', aldus Annie. Dan is het de beurt aan Sebes die in 1998 zijn literair agentschap begon. Hij is de ontdekker van prijswinnende en bestsellerauteurs als Robert Vuijsje, Gustaaf Peek, Arjen Lubach en Ivo Victoria, en hij regelt spreek- en schrijfp opdrachten voor auteurs als Joost Zwagerman, Manon Uphoff en Cees Nooteboom. Zes jaar geleden leidde Sebes de pas afgestudeerde Willem Bisseling op tot literair agent, en inmiddels zijn zij onafscheidelijk. Hanneke Groenteman noemde het duo ooit 'de Viktor en Rolf van het boekenvak'.

Sebes confronteert zijn cursisten met hun weinig unieke droom: 'Nederland kent ongeveer anderhalf miljoen amateurschrijvers die allemaal willen doorbreken.' Sebes krijgt jaarlijks ongeveer duizend manuscripten toegestuurd waaruit hij de (ruwe) diamanten pikt.

Uitgeverijen sluiten meestal rechtstreeks contracten met debutanten, maar de bemiddelende rol van een literair agent lijkt ook essentieel voor een doorbraak. Een literair agent probeert een brug te slaan tussen schrijver en uitgever, aldus Bisseling. 'Zodra het klikt tussen een auteur en een uitgever onderhandelen wij over de hoogte van het voorschot, het bedrag dat de uitgever minimaal aan de auteur denkt te verdienen.' Als 'make-laar' ontvangen wij hierover 15 procent commissie. 'Bij debutanten ligt

Natuurlijk is het is niet leuk als je hoort dat 'je kindje' lelijk is, maar niet iedereen heeft een Grunberg-talent

het voorschot tussen de 2.000 en 100 duizend euro. Dat is nogal een marge, maar er is voor ons geen pijn op te trekken. Hoe meer uitgevers geïnteresseerd zijn, hoe hoger we de prijs kunnen opdrijven. Tegen de cursisten vervolgt Bisseling: 'Wij hopen jullie hier het laatste zetje naar de uitgever te geven.'

VLOEKEN EN TIEREN

Het koelt flink af en de open haard wordt aangestoken. Tijdens het diner vertelt Sebes dat iedereen zich kan aanmelden voor de masterclass, maar dat hij streng kijkt naar wie er mee mogen: 'We nemen geen kneusjes mee. Niemand zit te wachten op stoorzenders in de groep.' Bisseling vertelt wat de cursisten de komende dagen kunnen verwachten: 'Paul en ik zijn eerlijk en direct. We gaan je niet vertellen wat je allemaal goed doet, maar leggen de vinger juist op de zere plek.'

Voor elke cursist wordt drie uur uitgetrokken. Sebes behandelt hun manuscript eerst globaal, daarna neemt Bisseling bij iedereen de eerste vijftig pagina's zin voor zin door. Op alles wordt gelet: stijl, vorm, genre, plot, personages en zinsbouw. Sebes: 'Drie jaar geleden heeft een cursist vloekend en tierend haar koffers gepakt, omdat zij ons en onze kritiek niet trok. Natuurlijk is het niet leuk als je hoort dat 'je kindje' lelijk is, maar niet iedereen heeft van nature een Grunberg-talent. Het gros moet

gewoon schrijven, slijpen, schrappen en schaven om succes te boeken.' Als we Sebes moeten geloven, mag de auteursfoto op de achterflap ook niet onderschat worden: 'Een jonge blonde vrouw verkoopt nu eenmaal beter dan een oude grijze man.' De Spaanse wijnen doen hun werk en nog voordat het hoofdgerecht op tafel staat, hebben de cursisten nauwelijks nog geheimen voor elkaar. De een had een minnaar, de ander is een minnaar en een derde heeft een door ellende getekend leven. Pas ver na middernacht gaat iedereen onder zeil.

HAKBLOK

De volgende dag is Bob de eerste die zijn hoofd op het hakblok legt. Iedereen zit met een blocnote voor zijn neus te wachten op wat komen gaat. Bob schrijft over een man, Willy, die elke dag geestdodende taken uitvoert in zijn baan als ambtenaar. Sebes zegt dat hij tijdens het lezen een steeds grotere hekel aan Willy kreeg: 'Ik snap wel dat zijn vrouw niet meer met hem naar bed wil. Serieus, die Willy is zo dociel!' De eerste les is duidelijk: je moet zorgen dat de lezer van je hoofdpersonen gaat houden. En dat doe je niet door hen sympathiek te maken, maar door ze 'meer psychologie' te geven. Sebes: 'Het zal je helpen zijn karakter eens helemaal uit te schrijven. Wie is Willy nou precies?' Bisseling vervolgt: 'Ik ben bang dat je van hem een te grote klungel gemaakt hebt, met z'n spencer die hij omgekeerd aanheeft en zijn haast

De eerste les is duidelijk: de lezer moet van je hoofdpersonen kunnen houden

ongeloofwaardig passieve houding.' Dan wordt er ingezoomd op de zin: 'Uit zijn neus ontsnapte een smalend lachje.' Sebes vraagt zich af hoe zoiets klinkt en probeert door zijn neus te lachen. De hilariteit neemt nog toe als Sebes en Bisseling als een soort cabaretduo een poging doen 'hun hoofd op onwillekeurig wijze in te trekken', zoals Willy in het verhaal doet. 'Je moet personages geen dingen laten doen die fysiek onmogelijk zijn Bob.' Bob laat alle kritiek rustig over zich heen komen. Annie steunt hem: 'Kri-

tiek moet je als een compliment zien. Wanneer maak je het nou mee dat zulke professionals zo diep in je werk duiken?' 'Dank je Annie,' zegt Sebes. Na de lunch is het de beurt aan Joyce. Zij krijgt te horen dat haar boek veel weg heeft van Wikipedia. 'Probeer er meer een roman van te maken door feiten en fictie op een juiste manier te mixen.' Dan volgt de meest gehoorde schrijffregel van deze dag: *Show, don't tell*. 'Schrijf niet dat het hard stormt en dat de zee ruig is, maar laat ons voelen hoe dat schip tegen de golven beukt.'

Sebes en Bisseling zijn allergisch voor mooischrijverij. 'Veel schrijvers denken hun boek literaire lagen te geven door Goethe of Horatius te citeren, maar geen lezer zit te wachten op een omgevallen boekenkast.' Sebes begint over de mus van Hermans. Joyce kijkt hem vragend aan. 'Er mag geen mus van het dak vallen zonder betekenis. Elke passage moet een functie hebben, verduidelijkt Bisseling de uitspraak van zijn zakelijke wederhelft. Niet alle zinnen lopen even lekker. 'Je moet telkens bij jezelf te rade gaan of dit de mooiste zin is die je kunt maken. En dat is nou precies waarom ik nooit een roman zal schrijven, bekend Sebes, 'Ik heb er het geduld er niet voor.' Kritiek incasseren kost energie en iedereen duikt direct na borrel en avondeten zijn bed in.

TUTTIGE DIALOGEN

Aan het ontbijt met croissants, verse jus en gebakken eieren met spek verschijnt Frank. Hij heeft slecht geslapen en hij is nerveus voor zijn beurt. 'Wij steunen je hoor Frank!', belooft Joyce. Als het eten op is, steekt Sebes van wal: 'Ik heb je manuscript met plezier gelezen. Maar Frank, hoezo zijn alle vrouwelijke personages in jouw boek blond en lekker? En waarom zijn zij seksbeluster dan alle vrouwen die ik ken?' Het manuscript bulkt van het testosteron en de vrouwen van de cursus vinden het allemaal een beetje macho, al wil Annie hem wel complimenteren met zijn 'prachtig uitgewerkte vechtschènes'. Frank krijgt te horen dat hij te ambitieus →

eus is: 'Je manuscript bevat zo veel verhaallijnen. Misschien kun je erover nadenken er meerdere boeken van te maken.' Frank vindt dit geen gek idee. Even later steekt Sebes de draak met Franks onsmakelijk gekozen beeldspraak: 'Zijn erectie loopt leeg tot een onbruikbaar worstje.' 'Niet meer doen zulke dingen hoor,' beveelt hij. Dan vervolgt Bisseling: 'Misschien ben ik de enige hoor, maar ik vind 'slipje' een vies woord. Kun je daar niet gewoon 'onderbroek' van maken?'

Als Sebes en Bisseling met grote gebaren rare personages uit Franks boek persifleren – en iedereen bijna stikt van het lachen – wordt Frank langzaam wat stiller. Naderhand richt hij zich tot Sebes en concludeert: 'Als je niet tegen persoonlijke kritiek kunt moet je echt thuisblijven, hè?' Sebes knikt.

Na de lunch steekt Mirjam een sigaartje op: 'Tegen de zenuwen,' zegt ze lachend. Terwijl de meesten even op bed liggen bereidt ze zich mentaal voor op haar sessie. Zoals ze al had voorspeld, moet ze de complexe structuur van haar boek omgooien. 'De lezer mag niet afhaken omdat hij de

Ook literaire aspiraties?

Paul Sebes en Willem Bisseling geven tweedaagse schrijfcursussen in Amsterdam. Voor de cursus van 22 en 23 februari 2013 geven zij een cursusplek weg aan een Volkskrant Magazine-lezer met onmiskenbaar talent. Meedingen? Stuur voor 15 januari 2013 zes tot acht pagina's van een roman of een kort verhaal, voorzien van een motivatie waarom u uitgegeven wilt worden. office@sebes.nl, o.v.v. Schrijfwedstrijd Volkskrant Magazine. Of naar: Sebes & Van Gelderen Literair Agentschap, Herengracht 162, 1016 BP Amsterdam.

draad kwijt is,' zegt Bisseling. Ook moet Mirjam oppassen dat ze geen fouten maakt met de verschillende vertelperspectieven. 'De personale verteller kan niet plotseling een alwetende verteller worden,' legt Sebes uit. Bij Annie, die de laatste dag aan de beurt is, is de kritiek: 'Let op dat je dialogen niet te tuttig worden. Het blijft allemaal zo keurig,' zegt Bisseling. Ze moet ook waken voor mooischrijverij. Zinnen als 'Het is goed zo, gesticuleerde ze met een innemende glimlach om haar lippen gekruld,' kun je prima vervangen door 'Het is goed zo, zei ze lachend.'

De kritiek valt de Vlaamse Annie mee: 'Sommige woorden vonden Paul en Willem lelijk. Ik zal 'studentinnen' veranderen in 'studentes', maar ik wil niet alle Vlaamse invloeden verloochenen.'

Het zit erop. Iedereen gaat met schriften vol aantekeningen naar huis. Van alle vijf wordt verwacht dat ze hun manuscript de komende tijd zullen perfectioneren en terugsturen. Gebleken is dat 30 procent van de cursisten debuteert, dus dat zou betekenen dat er van

deze groep twee de boekhandel halen. Barbara Muller is een voorbeeld van een ex-masterclasscursist met succes. Haar boek *De Babyplanner* belandde in de bestseller top-60. 'Tijdens de masterclass kreeg ik van Sebes nooit complimenten en hij kon mijn werk soms tot aan de grond afbranden. Toch heeft deze methode voor mij gewerkt, want er zijn inmiddels twee boeken van mij uitgegeven.'

De cursisten zijn het er unaniem over eens dat deze masterclass de moeite waard is. Ook zij geloven heilig in de toegevoegde waarde van drie dagen buitenland. 'Door de intieme sfeer wordt de focus heel sterk,' zegt Frank, die zich erop verheugt zijn vrouwelijke karakters meer ballen en hersens te geven. Joyce: 'Ik geef liever geld uit om mijn schrijven naar een hoger niveau te tillen dan aan een dure golfvakantie.'

Sebes windt er geen doekjes om: 'Onze cursisten betalen echt niet alleen voor onze professionele feedback, maar ook voor ons netwerk. Ik ben de laatste die ontkent dat je als ex-cursist een streepje voor hebt op iemand die ik nog nooit ontmoet heb.'